

Mark- och miljödomstolen

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Miljöbedömningar (Ds 2016:25)

M 2016/1849/R

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen delar i huvudsak de bedömningar som görs i departementspromemorian och tillstyrker i allt väsentligt de framlagda författningsförslagen. Domstolen vill dock framföra följande synpunkter.

Nya ändrade ord och uttryck

7.2 Undersökning i frågan om en miljöbedömning ska göras

Mark- och miljödomstolen vill peka på risken för begreppsförvirring när ordet *undersökning* föreslås användas för att reda ut om en miljöbedömning ska göras eller inte. I miljöbalken används ordet *undersökning* ofta i samband med tekniska undersökningar (jfr t.ex. 26 kap. 22 § miljöbalken).

Strategisk miljöbedömning

9.2 Samråd inom ramen för undersökningen i förhållande till plan- och bygglagen

Domstolen vill peka på hur handläggningen av mindre detaljplaner, som sannolikt inte kommer att antas medföra någon betydande miljöpåverkan och därmed inte heller kräva en miljökonsekvensbeskrivning, presenteras i lagförslagen. Dessa utgör huvuddelen av de cirka 2 500 detaljplaner som antas per år i landet och en rationell och enkel handläggning av dem är önskvärd. Domstolen utgår ifrån att utredningens syfte varit att bibehålla en enkel prövning av huruvida de behöver miljökonsekvensbeskrivning eller inte.

Så som domstolen tolkar förslaget, ska ovan nämnda detaljplaner prövas med utgångspunkt i förslagets 6 kap. 3 § miljöbalken och med stöd av 6 kap. 4 eller 5 §§ miljöbalken, vilket bedöms mot 4 § 7 p, 5 – 7 §§ i den föreslagna miljöbedömningsförordningen, varvid man kan konstatera att dessa detaljplaner inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Detta framgår inte särskilt tydligt av lagtexten, vilken lätt missuppfattas som att alla typer av detaljplaner ska prövas enligt 6 kap. 3 § miljöbalken oavsett om de kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller ej. Undantagen från

prövning enligt 6 kap. 3 § miljöbalken följer av 6 kap. 4 och 5 §§ miljöbalken, varvid man enligt förslagets 6 kap. 6 § MB i undersökningen ska samråda med de kommuner och myndigheter som antas bli berörda. Detta skulle i så fall medföra att merparten av nya detaljplaner kräver ett undersökningssamråd rörande miljöbedömningen. Det är därför olyckligt att det inte tydligare framgår, varken i förslagets 6 kap. miljöbalken eller de föreslagna ändringarna i plan- och bygglagen, hur och på vilken grund, en mindre/enkel detaljplan som *inte* kan antas medföra betydande miljöpåverkan, ska prövas.

Detta förtydligande torde kunna lösas genom en klarare uppdelning av processen i förslagets 6 kap. 3 – 8 §§ miljöbalken, eller genom att en paragraf förs in i 4 och 5 kap. plan- och bygglagen som på ett tydligt sätt visar på utgångspunkten för ovan nämnda prövning,. Exempelvis kan texten i den föreslagna ändringen i 3 kap. 8 § PBL vara en utgångspunkt för ett sådant tillägg i 4 kap. 34 § PBL.

Domstolen vill dock påpeka att den föreslagna ändringen i 3 kap. 8 § plan- och bygglagen förefaller onödig då paragrafen hänför sig till översiktsplaner som i de flesta fall utifrån formuleringen i 4 § i den föreslagna miljöbedömningsföordningen är en sådan plan som alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan.

Praktisk miljöbedömning

10.3 Tillståndsplikt för vissa miljöfarliga verksamheter

I fråga om tillståndsplikt för vissa miljöfarliga verksamheter anser domstolen att det är lämpligt så som föreslås att i det fall en tillsynsmyndighet förelägger en verksamhetsutövare att söka tillstånd bör det vara synkroniserat med betydande miljöpåverkan och krav på praktisk miljöbedömning. Det ska således inte behövas en praktisk miljöbedömning om ett ärende stannar inom ett anmälningsförfarande.

Däremot anser domstolen det vara felaktigt att sätta likhetstecken mellan betydande miljöpåverkan och tillståndspliktig ändring. Det finns många ändringar som i sig kan leda till mindre utsläpp än i utgångsläget men prövningen bör då inriktas på vilken kravnivå för förbättringen som ska gälla eller vilken teknik som är rimlig att kräva, dvs. en prövning enligt hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Om alla miljöförbättringar i absoluta tal inte ska anses som tillståndspliktiga ändringar (och endast hanteras via en anmälan.) saknas möjlighet att ställa krav på bästa möjliga teknik till rimlig kostnad eller BAT. Detta kan inte anses uppfylla kraven i bl.a. IED-direktivet.

Överhuvudtaget riskerar en sammanblandning av respektive kriterierna för betydande miljöpåverkan respektive tillståndsplikt att medföra en miljörättslig oreda, vilket får till följd att tillståndens tydlighet och rättskraft urholkas och medför svårighet för tillsynen.

Mot bakgrund av ovan nämnda de tillämpningsproblem som förslaget innebär, avstyrker mark- och miljödomstolen en sådan reglering.

10.6 Beslutsunderlag när miljöpåverkan inte är betydande

Domstolen ställer sig tveksam till den föreslagna konstruktionen avseende undersökning och undersökningssamråd som ersättning för det tidiga samrådet. Förslaget i 27 § synes innebära en process i minst två steg; först ett undersökningssamråd och sedan ett framtagande av ett förenklat underlag som ska processas skriftligt med samrådsparterna innan ansökan kan lämnas in. Mark- och miljödomstolen befarar att detta kan komma att medföra fördröjningar i processen för de verksamheter som inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan vilket inte kan vara ändamålsenligt eller i linje med de önskade förenklingarna. Det kan bli en tyngre börda för verksamhetsutövaren än nuvarande reglering.

I förhållande till nuvarande reglering kommer formkraven i denna process att öka medan de materiella kraven på innehållet i det förenklade underlaget, i den utsträckning som behövs i det enskilda fallet, endast blir marginellt mildare. Det kan därmed ifrågasättas om detta överensstämmer med syftet bakom utredningen.

Första meningen i andra stycket i 6 kap. 27 § författningsförslaget bör därför utgå helt.

10.8 Avgränsningssamråd inom ramen för en praktisk miljöbedömning

Domstolen vill uppmärksamma regeringen på att enligt föreslagna 6 kap. 30 § miljöbalken ska avgränsningssamrådet ske med ”den allmänhet”. Samtidigt finns det enligt föreslagna 6 kap. 23 § miljöbalken möjlighet att gå direkt till avgränsningssamrådet. Det innebär att kravet för undersökningssamråd enligt föreslagna 6 kap. 24 § miljöbalken att samråda med enskilda särskilt berörda inte blir aktuellt vid verksamheter som går direkt till avgränsningssamråd. Vilken skillnad som lagstiftaren avser ska gälla för omfattningen av de två kretsarna ”särskilt berörda” respektive ”den allmänhet” är inte klart. Det kan uppstå diskussion om att formerna för samråden bör vara olika (utskick jämfört med kungörelse) beroende på om samråden ska göras med särskilt berörda eller med allmänheten.

10.12 Allmänhetens deltagande inom ramen för den praktiska miljöbedömningen

Enligt förslaget i 6 kap.41 § ska kungörelse av en miljökonsekvensbeskrivning utöver kungörelse i ortstidning även ske genom att kungörelsen hålls tillgänglig på lämplig webbplats. Av 20 § i förslaget till miljöbedömningsförordning framgår att det ska vara tillståndsmyndighetens publika webbplats.

Domstolen anser att regleringen är tydlig och ändamålsenlig och utgår ifrån att detta inte möter något hinder mot domstolsdatalagen (2013:10) eller personuppgiftslagen (1998:204) och att detta tydligt framgår av den kommande propositionen, även om regleringen avses att ske på förordningsnivå. Från effektivitetssynpunkt är det angeläget att kungörelsen via webbplats kan vara identisk med den kungörelse som sker i ortstidning. Relevant information enligt artikel 6.5 i MKB-direktivet är enligt domstolens uppfattning, vem som är

sökande (namngiven fysisk eller juridisk person) och var verksamheten avses bedrivas (fastighetsbeteckning) samt i förekommande fall berörda sakägares fastigheter (fastighetsbeteckning).

Följändringar

11. Ändringar i vissa sektorslagar

Om ordet *undersökning* måste användas i fråga om miljöbedömningar (se domstolens synpunkter under ovan under avsnitt 7.2), bör det åtminstone i vissa sektorslager kunna tydliggöras att det är fråga om ett undersökningssamråd.

Att bara nämna ”i en undersökning” t.ex. i 3 a § förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, s. 53, anser domstolen är otillräckligt och föreslår att man i stället skriver *genom ett undersökningssamråd*. Som en följd av detta bör även ordet ”undersökningen” i nästföljande punkt bytas ut mot *undersökningssamrådet*.

Peter Ardö

Cecilia Giese Hagberg

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Peter Ardö efter samråd med rådmannen Cecilia Giese Hagberg (referent) och tekniska råden Carl-Philip Jönsson och Märten Dunér samt beredningsjuristen Nils Dahlström.